

SOFTURI DE BIBLIOTECĂ UTILIZATE ÎN BIBLIOTECILE DIN REPUBLICA MOLDOVA

*Conf. univ. dr. Natalia GOIAN,
Olga TULBURE,
masterandă*

Abstract

The paper presents library software used in different types of libraries in order to organize and processing the collection.

It was conducted a case study to highlight the advantages and disadvantages of using different software.

Keywords: *software, the transformation in libraries, collections, information technology, information organization, information processing.*

* * *

Bibliotecile, la etapa actuală, necesită mai mult ca oricând utilizarea tehnologiilor informaționale, instrumente de informare și documentare, care să faciliteze captarea, stocarea, partajarea, prelucrarea, diseminarea cunoștințelor cât mai rapid și mai accesibil, pentru a satisface necesitățile informaționale ale utilizatorilor.

Evoluția tehnologiilor informaționale a condus la un nou mod de abordare a problematicii biblioteconomiei. Trecerea de la biblioteca tradițională la biblioteca modernă, automatizată este o necesitate pe care bibliotecile au demonstrat-o, adoptând acest mod de a funcționa. Tehnologiile informaționale, menite să contribuie la o mai bună organizare și prelucrare a colecției unei biblioteci, au ca obiectiv creșterea calității și cantității informației pusă la dispoziția utilizatorilor într-un timp cât mai scurt, dezvoltarea și diversificarea serviciilor de informare oferite de către bibliotecă, creșterea numărului de utilizatori, creșterea eficienței activităților de bibliotecă, realizarea unei baze de date bibliografice proprii cu posibilitatea co-

nectării la o rețea națională sau internațională, integrarea bibliotecii în dinamica circuitului mondial al informației. Putem considera că apariția noilor tehnologii informaționale în biblioteci este mai vădită decât în celelalte instituții ale tiparului.

Importanța utilizării tehnologiilor informaționale în bibliotecă este susținută de mai mulți specialiști performanți în domeniu. Astfel, după cum afirmă D. Banciu, „s-a simțit necesitatea stringentă a unui nou mijloc de comunicare în domeniul științei și tehnicii, ca și în alte domenii ale vieții sociale: activitatea de informare și documentare. Această activitate are două misiuni: 1) să ordoneze literatura științifică și să semnaleze «tot ce se publică» într-un anumit domeniu; 2) să creeze și să întrețină «memoriile artificiale» în care să înmagazineze descrieri ale documentelor publicate, de o manieră care să permită regăsirea retrospectivă rapidă a informațiilor publicate într-o anumită perioadă de timp cu privire la o problemă științifică, tehnică sau de altă natură.”

Alvin Kernan, profesor emerit de literatură la Princeton University, autor al mai multor cărți despre cultura modernă, vede viitorul bibliotecii astfel: „O bază de date în care informația ocupă un spațiu foarte restrâns, sunt excelent indexate și accesibile la comanda oricărei persoane conectate la rețea și anume oricând și oriunde s-ar afla ea. Iar pentru un viitor mai îndepărtat se întrevide o lume în care știința localizată în cărți și articole dispare, făcând loc unei interacțiuni generale, un gen de hipertext, în care informațiile se află într-o transformare continuă.”

Deși cataloagele sistematice, generale și unilaterale din structurile biblioteconomice funcționau în condiții satisfăcătoare ca „memorii artificiale”, în realitatea exploziei informaționale era nevoie de un sistem de clasificare-regăsire a informațiilor mult mai flexibil, capabil să selecteze informațiile specifice după mai multe criterii. Soluția aveau să o aducă mijloacele de prelucrare automată a datelor...

Astăzi, putem constata că în domeniul infodocumentar din țară se produc schimbări profunde, s-au desfășurat cercetări de amploare prin intermediul unor sondaje, chestionare, interviuri etc., al căror scop este de a cunoaște atitudinea utilizatorilor vizavi de disponibilitățile bibliotecilor; de resursele oferite. Rezultatele ne permit să afirmăm, că schimbările ce se produc în societate influențează benefic întreg Sistemul Național de biblioteci din Republica Moldova.

Introducerea mijloacelor moderne de organizare și prelucrare a colecțiilor în bibliotecile din R. Moldova și modul de recepționare a acestora de către utilizatorii bibliotecii au constituit premisele acestui studiu.

Utilizatorul, astăzi, solicită o organizare a tezaurului informațional: niște criterii sau reperi sigure, care i-ar permite identificarea informației necesare și pertinente în minimum de timp și într-o formă utilizabilă. Și acest lucru este susținut de specialiștii în domeniu. Ala Panici afirmă că „întru rezolvarea efectivă a sarcinilor proiectate întru atingerea scopurilor și obiectivelor funcționale, succesul este asigurat atunci când strategia generală și asigurarea lingvistică în prelucrarea documentelor este urmată și realizată”.

Procesul computerizării a condiționat schimbarea radicală a domeniilor tradiționale de prelucrare a documentelor. În condițiile actuale aceste activități pot fi definite printr-un termen mult mai adecvat: organizarea informației, grație căreia a devenit posibilă democratizarea bibliotecilor. Exis-

tența sistemelor informaționale a asigurat accesul utilizatorilor cu un grad divers de pregătire profesională, cu necesități și interese individuale, la tezaurul bibliotecilor.

Prelucrarea documentelor în regim automatizat dictează respectarea normelor internaționale în domeniu. În acest context, este necesară îndeplinirea restricțiilor comune pentru bibliotecile responsabile de crearea bazelor de date, a informațiilor stocate în sistemul propriu. Pentru realizarea acestor necesități bibliotecile au nevoie de diferite resurse, cum ar fi: resurse hard, resurse soft, echipament, resurse umane, resurse financiare, resurse umane etc. Resursele soft sunt foarte importante și sunt dedicate pentru a efectua operațiunile importante ale procesului de prelucrare a informației, prezentând un sistem de operare, este un ansamblu de programe care are drept sarcină organizarea activității calculatorului, asigurând partajarea și exploatarea resurselor și informațiilor. El joacă rolul de intermediar între mașină și utilizator. Programul dedicat de bibliotecă este sistemul de gestiune de bibliotecă, un program informatic conceput și pentru gestionarea datelor utilizate de o bibliotecă. Calitatea produselor software este reglementată de numeroase standarde și convenții, dintre cele mai cunoscute sunt: ISO 9126, ISO 14598 și ISO 25000.

Bibliotecile din Republica Moldova au experiența utilizării diferitor softuri de bibliotecă: MARC, TINLIB, IRBIS, TINREAD, SIGA.

În ajutorul depistării unor probleme și lacune ce sunt întâlnite în procesul de prelucrare și regăsire a informației, a fost întreprins un studiu de caz în baza câtorva biblioteci de diferite tipuri din R. Moldova. Dintre acestea fac parte: Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova, ce utilizează softul TINLIB versiunea TinWin 410; Biblioteca Republicană Științifică Agricolă a Universității Agrare de Stat din Moldova cu softul TINLIB, versiunea 380; Biblioteca Științifică Medicală a

Universității de Stat de Medicină și Farmacie „Nicolae Testemițanu” – Q-Series; Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică – IRBIS; Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” cu softul SIGA; Biblioteca Națională a Republicii Moldova, care utilizează softul Tinread.

Ne-am propus următoarele obiective:

- stabilirea gradului de corespundere a necesităților bibliotecarilor privind softul de bibliotecă – deoarece este necesară identificarea satisfacției sau a nemulțumirilor cu care se confruntă bibliotecarii;
- depistarea problemelor care sunt întâlnite în procesul de lucru cu softul – caracteristici și aspecte ale sistemului ce necesită a fi modificate;
- identificarea punctelor forte și a punctelor slabe ale softului bibliotecii – opinia bibliotecarilor specialiști în prelucrarea documentelor privind avantajele și dezavantajele softului.

În scopul atingerii obiectivelor propuse a fost elaborat un chestionar, care

a inclus mai multe întrebări, răspunsurile la care ar fi utile în stabilirea impactului utilizării diferitor softuri de bibliotecă asupra prelucrării și regăsirii informației. Au fost analizate răspunsurile respondenților pentru fiecare bibliotecă în parte. În continuare sunt prezentate rezultatele grafice privind aprecierea caracteristicilor și aspectelor fiecărui soft, la fel, și avantajele, dezavantajele fiecărui soft în parte.

Biblioteca Științifică a Academiei de Studii Economice din Moldova utilizează softul TINLIB din anul 1996. Mai târziu, în 2001, biblioteca a adoptat o altă versiune, mai perfectă, versiunea 410. TINLIB este un program de bibliotecă care prezintă o soluție sigură și performantă ce ar permite informatizarea completă a bibliotecii. Pentru a face o caracteristică a softului TINLIB în prelucrarea informației în BȘ ASEM am încercat să prezentăm rezultatele obținute de la respondenți și în formă grafică.

La întrebarea *Cum ar aprecia caracteristicile și aspectele softului TINLIB?* am obținut răspunsuri care pot fi urmărite în figura 1.

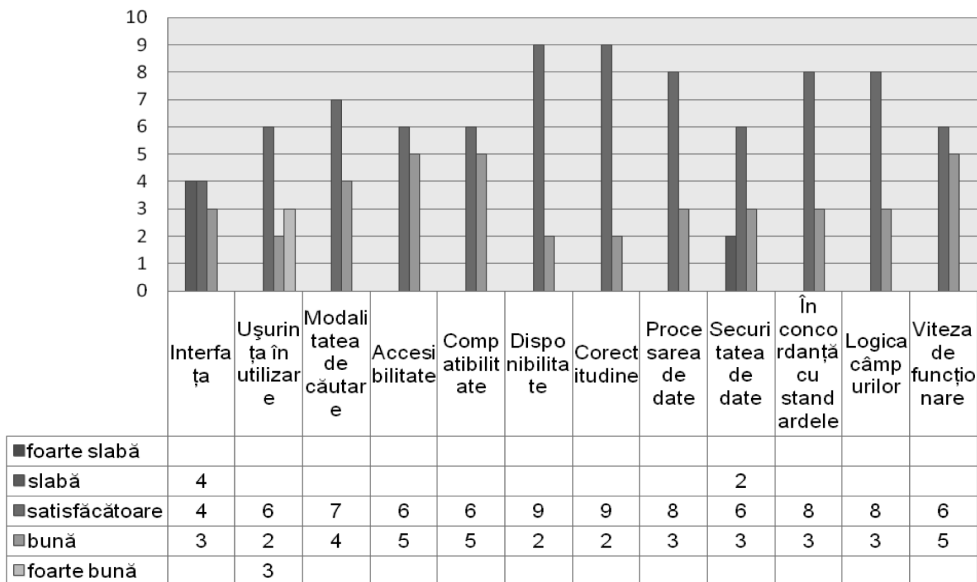

Figura 1. Aprecierea caracteristicilor TINLIB în cadrul Bibliotecii Științifice a Academiei de Studii Economice din Moldova

Analizând răspunsurile, putem observa că cel mai satisfăcător aspect al softului utilizat în cadrul BȘ ASEM are în vedere compatibilitatea, disponibilitatea și accesibilitatea. Aspectul ce reprezintă gradul de satisfacție al bibliotecarilor în ceea ce privește procesarea de date; concordanța cu standardele în vigoare și logica câmpurilor a fost evaluată de către respondenți cu calificativ „satisfăcător” și „bun”, ceea ce denotă faptul că aceste aspecte satisfac la un nivel acceptabil necesitățile bibliotecarilor.

Au fost specificate câteva avantaje de ordin general privind softul. Printre acestea pot fi menționate: este instrumentul principal pentru crearea catalogului electronic, are multe puncte de acces, este ușor de accesat și simplu în utilizare. Toate câmpurile pentru înregistrare sunt pe o singură pagină, permite efectuarea căutărilor după diferite criterii.

În rândul dezavantajelor au fost menționate următoarele: nu permite exportul articolelor după ani; în vedetele de subiect nu se pot face corectări; necesitatea de a cunoaște o mulțime de taste pentru a lucra (nu poate fi utilizat mouse-ul); nu permite descrierea documentelor cu caractere chirilice etc.

Conform caracteristicilor, cele mai mari dezavantaje ale softului reprezintă faptul că sistemul TINLIB nu mai are dezvoltare pe plan mondial și nu răspunde cerințelor actuale ale sistemelor informaționale, or, aceasta împiedică integrarea bibliotecii în proiectele naționale și internaționale.

Biblioteca Republicană Științifică Agricolă utilizează softul TINLIB din anul 1999. La aceeași întrebare, privind caracteristicile și aspectele softului utilizat, au fost obținute următoarele date: cel mai satisfăcător aspect al softului utilizat în cadrul BRȘA reprezintă modalitatea de căutare. Caracteristica ce ține de accesibilitate a fost evaluată de către șapte respondenți cu calificativul „satisfăcător”, alții precizând că este

„bună”, ceea ce denotă faptul că accesibilitatea este una dintre caracteristicile forte ale softului, ca și ușurința în utilizarea lui.

Au fost specificate câteva avantaje de ordin general privind softul. Printre acestea pot fi menționate: asigurarea accesului la informație în regim automatizat, interfața în limba română, interfața de căutare combină criteriile de căutare selectate utilizând operatori logici. Un alt avantaj ar fi că sistemul este elaborat pe principiul modulelor (de la achiziție până la deservirea utilizatorilor), transferul de la un modul la altul se efectuează ușor și nu presupune revenirea la meniul principal. Câțiva respondenți au specificat că softul nu are avantaje.

Concomitent, în lista dezavantajelor au fost menționate: greutatea utilizării semnelor diacritice, nu poate fi elaborată înregistrarea bibliografică în limba originalului; nu este un software bazat pe web, nu asigură accesul catalogului electronic de la distanță, nu are o interfață prietenoasă. Printre acestea se mai numără și nefuncționalitatea tuturor modulelor, nu poate fi accesat la distanță (doar în spațiile bibliotecii), nu permite catalogarea resurselor electronice în corespundere cu standardele în vigoare, OPAC-ul nu poate fi expus pe internet, este imposibilă plasarea pe pagina web.

În cadrul Bibliotecii Științifice a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu” din anul 2000 se utilizează softul Q-Series. Analiza datelor obținute poate fi desfășurată în felul următor: un calificativ bun a fost oferit aspectului ce ține de concordanță cu standardele în vigoare, pozitiv au fost apreciate și caracteristicile softului ce țin de compatibilitate și disponibilitate. Cu calificativul „satisfăcător” și „bun” au fost consemnate caracteristicile: corectitudine, securitatea de date, procesarea de date, logica câmpurilor, interfața, ușurința în utilizare, modalitatea de căutare, accesibilitatea. Totodată, părerea referitor la viteza de funcționare

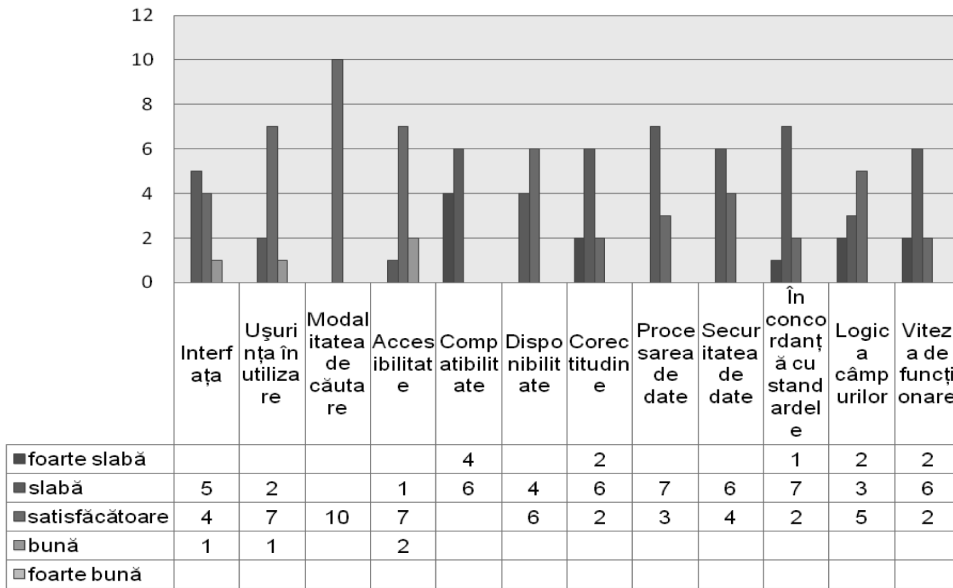

Figura 2. Aprecierea caracteristicilor TINLIB în cadrul Bibliotecii Republicane Științifice Agricole a Universității Agrare

a softului s-a dispersat: unii bibliotecari au menționat ca fiind „slabă”, alți respondenți au notat cu calificativele „satisfăcător” și „bună”, ceea ce denotă faptul că viteza de funcționare este una dintre caracteristicile mai puțin apreciate ale softului.

Au fost specificate și alte câteva avantaje privind softul, dintre care vom menționa: automatizarea proceselor de bibliotecă, căutările rapide și relevante, elaborarea rapoartelor în regim electronic, efectuarea căutărilor după mai multe criterii, accesarea bazei de date la distanță, facilitarea căutării informației, interfața agreabilă și câmpurile clar definite, imprimarea fișelor de carte și a fișelor de catalog. Softul Q-Series este mai aproape de TinRead, deoarece se lucrează deodată în taguri (câmpuri codificate) în opțiunea MARC-Easy MARC (partea textuală). E mai voluminos procesul de lucru, dar căutările pot fi efectuate mult mai avansat.

În rândul dezavantajelor a fost menționat faptul că modulul *Rapoarte* nu poate funcționa normal și a avut nevoie de un program adiacent, suplimentar, mai pu-

țin aplicativ. Un alt dezavantaj ar fi că pe monitor nu apare fișa documentului catalogat. Ar fi bine ca în timpul elaborării descrierii bibliografice, odată cu introducerea informației în câmpurile respective, într-un colțisor să se vadă și fișa, cum o să arate informația introdusă pe fișă, de exemplu, cum este în cazul softului de bibliotecă IRBIS. Aceasta este o opțiune foarte bună pentru catalogatori, deoarece, introducând un câmp, poți vedea cum arată pe fișă și poți observa greșeala înainte ca înregistrarea bibliografică să fie salvată. La Q-Series trebuie să completezi toate câmpurile și tocmai după salvare poate fi verificată înregistrarea. Este mult mai complicat de corectat greșelile, ia mai mult timp. Un dezavantaj ar fi și lucrul în rețea. Este o problemă, deoarece biblioteca este amplasată în mai multe clădiri și apare necesitatea de a accesa *Catalogul electronic* din mai multe locuri. Există și probleme de ordin tehnic, cum ar fi lipsa asistenței tehnice din partea furnizorilor.

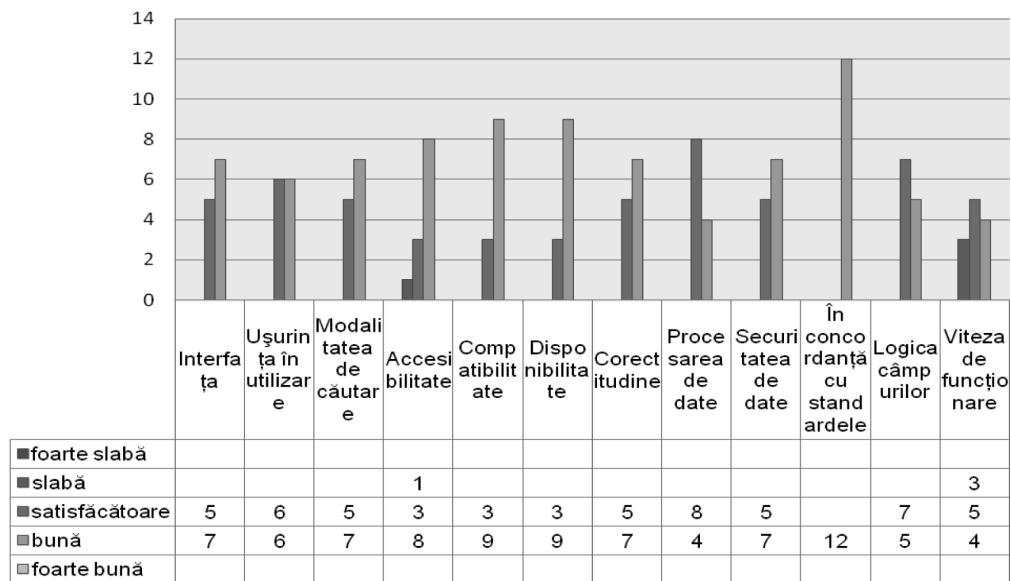

Figura 3. Aprecierea caracteristicilor Q-Series în cadrul Bibliotecii Științifice a Universității de Stat de Medicină și Farmacie „N. Testemițanu”

Biblioteca Republicană Tehnico-Științifică din 1991 până în 2003 a utilizat MARC-ul. În perioada anilor 1998-1999 a trecut prin etapa modernizării și automatizării activității informațional-bibliotecare, grație grantului oferit de Fundația „Soros”. Din 2004 BRTȘ a utilizat IRBIS 32, iar la momentul actual, din 2011, utilizează IRBIS 64. Softul a fost cumpărat de la aceeași instituție de la care a fost procurat și MARC-ul – Biblioteca Publică tehnico-științifică de Stat a Rusiei (BPT-ȘSR). După cum menționează persoanele responsabile, softul a fost procurat la un preț convenabil și s-a făcut conversia datelor din MARC direct în IRBIS.

În timpul convertirii datelor din MARC în IRBIS s-a continuat lucrul și în MARC, deocamdată se mai păstrează datele prelucrate în MARC. Au fost întâlnite și unele probleme. Unele câmpuri nu puteau fi văzute în IRBIS, deoarece nu a fost făcută corect înregistrarea în MARC.

Printre caracteristicile și aspectele softului utilizat au fost evidențiate următoarele:

cele mai bune aspecte și caracteristici ale softului sunt cele legate de interfață, corectitudine și logica câmpurilor. O bună apreciere a fost acordată și vitezei de funcționare. După o analiză generală poate fi trasă concluzia că niciunul din aspectele softului nu poate fi apreciat cu calificativul „slab” sau „foarte slab”.

Printre avantajele softului pot fi menționate: interfața prietenoasă, multe posibilități de căutare și, în general, softul respectiv satisface necesitățile bibliotecii. Sistemul deține un diapazon mare de soluții instrumentale, care permit unui utilizator pregătit să-l modifice, permit schimbarea interfeței inițiale, a structurii datelor și forma prezentării lor.

Printre dezavantaje a fost menționat faptul că fișierele de autoritate sunt nefinite, nu sunt date toate tipurile de documente în câmpurile necesare privind genurile și tipurile de documente, softul este deocamdată doar în limba rusă etc. Probleme tehnice apar, dar sunt rezolvate rapid.

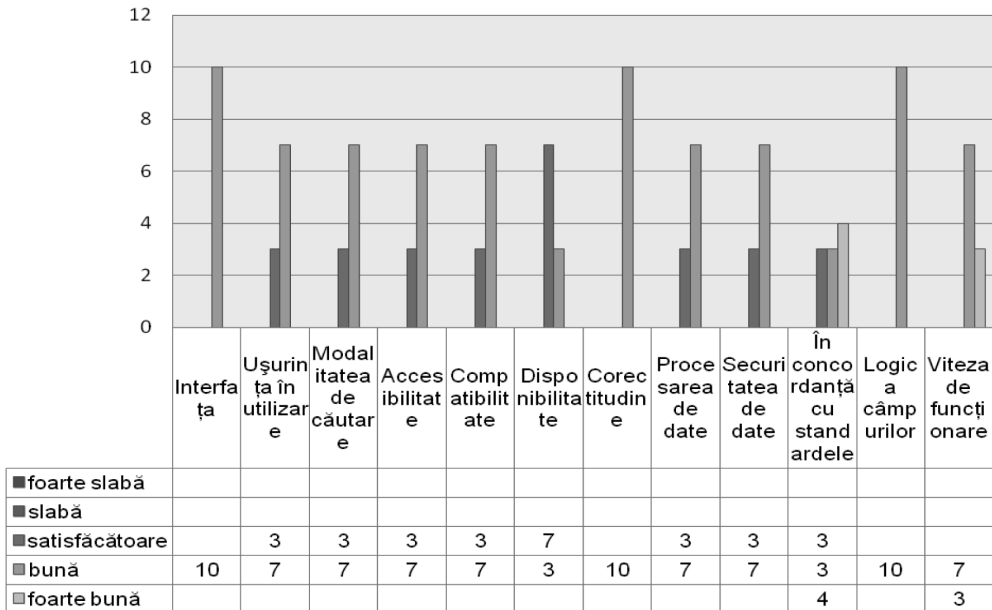

Figura 4. Aprecierea caracteristicilor IRBIS în cadrul Bibliotecii Republicane Tehnico-Științifice

Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” inițial a început să lucreze în TINLIB, și din 2006 au fost mai multe încercări de a crea un soft nou, numit SIGA, care este utilizat din 2006. S-a hotărât să se creeze un soft propriu de către bibliotecă, deoarece TINLIB, care era propus la acel moment pe piață, fiind un soft destul de bun (folosit de multe biblioteci, chiar și din SUA și Marea Britanie), ar fi corespuns cerințelor și necesităților unei singure biblioteci, nu unei rețele de biblioteci cu mai multe filiale. După părerea specialiștilor versiunea TinRead, chiar dacă oferă posibilitatea de lucru în rețea, tot nu ar fi putut asigura toate necesitățile unei rețele de biblioteci.

Se poate de observat că cel mai bun aspect al softului îl reprezintă aspectul ce ține de interfață, apoi ușurința în utilizare și concordanța cu standardele în vigoare. Un calificativ foarte bun poate fi atribuit caracteristicilor: corectitudine, viteză de funcționare, disponibilitate, compatibilitate, ceea ce denotă faptul că aceste caracte-

ristici satisfac la un nivel bun și foarte bun necesitățile de lucru ale bibliotecarilor.

Pentru o cercetare mai amplă a fost organizat un interviu de grup. S-a ales anume această metodă, deoarece în interviurile de grup opiniile sunt exprimate cu mai multă intensitate. Nu este vorba de o simplă alăturare sau sumă de răspunsuri individuale, ci de crearea și formularea unui răspuns care să exprime opinia de grup.

Au fost formulate în grup avantajele softului. Este un catalog partajat, poate fi văzută informația și din alte filiale ale Bibliotecii Municipale – acest avantaj fiind unul foarte important, deoarece presupune compatibilitatea cu SIBIMOL (Sistemul Informațional Integrat al Bibliotecilor din Moldova). Are o interfață prietenoasă – aceasta fiind un mecanism de interacțiune utilizator-soft. O interfață bine construită ajută utilizatorul să o folosească cum trebuie, pe când una săracă poate conduce la frustrare. Este un sistem simplu, intuitiv, ușor de instalat și ușor de utilizat. Fiecare

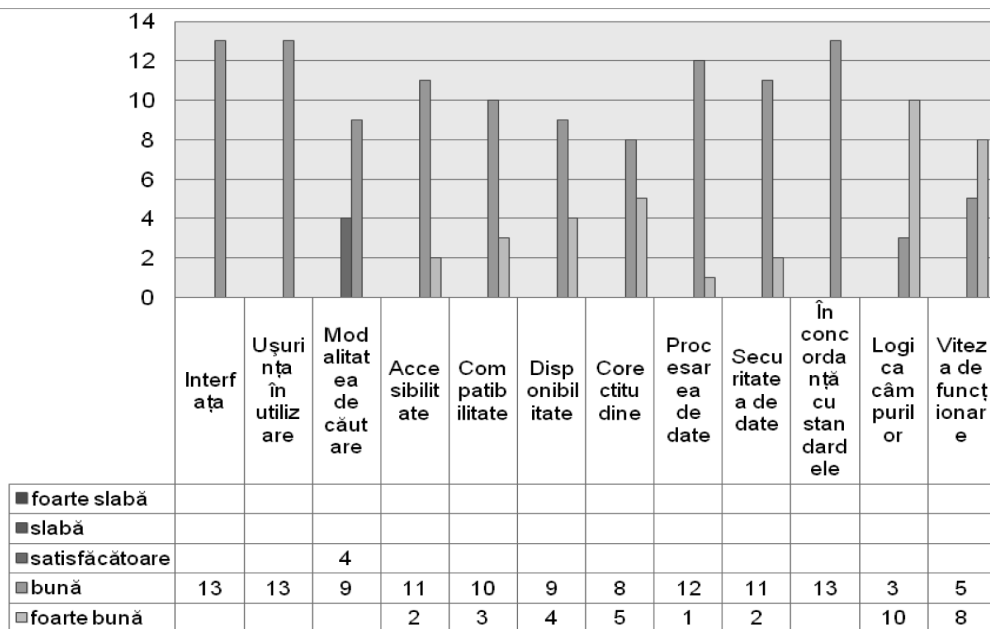

Figura 5. Aprecierea caracteristicilor SIGA în cadrul Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”

filială poate vedea, înainte de a face comanda unei cărți, dacă ea este în catalog, astfel este evitată dublarea anumitor titluri la nivel de rețea, ceea ce exclude din start dublarea proceselor de catalogare și asigurarea informației asupra localizării și evidenței documentelor aflate în toate filialele. Versiunea web a *Catalogului* (OPAC) nu este identică cu cea la care are acces bibliotecarul, ceea ce păstrează informația intactă. În urma unei căutări avem un rezultat bun, deoarece poate fi vizualizată toată informația despre document. Această informație, prin opțiunea ISBD, din meniul de jos, poate fi copiată în Word, făcând liste bibliografice.

Pot fi vizualizate articolele catalogate personal, aceasta permite individual de a face o statistică lunară, semestrială, anuală de catalogare a articolelor. Acest lucru permite bibliotecarului să se autoevalueze.

O persoană a făcut o remarcă referitor la transliterare, că înainte datele în limba rusă erau introduse de sine stătător, pe

când acum datele pot fi culese în limba rusă, iar în baza unui program special (oferit de Biblioteca Municipală) transliterarea se face automat, ceea ce reduce considerabil timpul unei noi înregistrări.

Pe lângă avantaje, softul mai are și unele dezavantaje precum: nu este posibilă ajustarea câmpului cotei conform specificului bibliotecii, motivul fiind că este catalog partajat (cazul Bibliotecii Publice de Drept). Filialele nu pot extrage *Registrul de inventar* după ce s-a finisat procedura de verificare a cărților (conținutul registrului nu este complet, este indicat doar numărul de inventar și bibliotecarul care a creat înregistrarea), nu sunt arătate toate componentele descrierii bibliografice.

Strategia de dezvoltare a Bibliotecii Naționale a înscris ca obiectiv prioritar modernizarea activității și serviciilor oferite utilizatorilor abia după anii 1990. Implementarea tehnologiilor noi oferă un șir de oportunități ce țin nemijlocit de calitatea serviciilor informaționale prestate utiliza-

torilor. Procesul de informatizare se desfășoară la începutul anilor '90 ai secolului trecut, în baza achiziționării în anul 1991 a formatului specializat de bibliotecă MARC (program de lucru aparte), care acoperă parțial funcțiile specifice bibliotecii: catalogare, abonare, achiziții, OPAC, organizând un sistem modern multifuncțional. Inițial se implementau modulele achiziții și catalogare. Ca rezultat al aplicării MARC-ului, se creează catalogul electronic. În luna noiembrie 1995, BNRN beneficiază de o versiune mai avansată a formatului MARC, reușește să creeze prima rețea de tip Novell, având în dotare un Server Pentium I și 26 de stații de lucru PC-486.

După mai multe cercetări și eforturi, datorită *Proiectului de automatizare a bibliotecilor*, finanțat de Fundația „Soros”, BNRN a achiziționat și a implementat, în anul 1997, sistemul automatizat integrat de bibliotecă TINLIB, care, fiind un sistem integrat de bibliotecă sau o bază de date bibliografice gestionate de un server, asigură îndeplinirea tuturor funcțiilor pe care le realizează sistemul tradițional de catalogare al bibliotecii. Softul integrat TINLIB dispune de mai multe module: *Achiziții; Catalogare; Circulație; Control serial; Rapoarte; OPAC*, dintre care au funcționat doar modulele *Catalogare și Rapoarte*.

Problema care apare în fața unei biblioteci ce și-a propus dezvoltarea proceselor în regim automatizat este de a nu și fragmenta informațiile în mai multe tipuri de cataloage: automatizate și manuale, și această problemă a fost rezolvată cu succes de specialiștii Bibliotecii Naționale.

Este de menționat faptul că baza de date a fost convertită mai întâi în TINLIB-280, apoi în TINLIB-300, în urma acestora fiind nevoie de noi și noi corectări ale erorilor depistate. După mai multe intervenții și experimentări, în baza de date oricum mai rămân multe imperfecțiuni și probleme de rezolvat, după cum afirmă

specialiștii în catalogare ai Bibliotecii Naționale. Dintre care:

- nuanța albastră-închisă pentru interfața de lucru împiedică activitatea de prelucrare a documentelor catalogatorilor și obosește ochii utilizatorilor;
- câmpurile insuficiente de validare, de exemplu: pentru câmpul *Loc publicare și Note*;
- lipsesc semnele diacritice;
- prin existența mai multor numere de inventar, se produc blocaje și nu se memorizează informația;
- funcționarea mai puțin bună a modului *Publicații periodice*;
- dacă sunt aceleași titluri, asemănătoare, este necesar de pus niște semne corespunzătoare, altfel nu se păstrează denumirea, în cazul altor semne neadecvate, nu se salvează în lista cu alfabetul denumirii;
- se produc pierderi și dispariția unor date din unele câmpuri;
- nesiguranța sistemului, trezește neîncrederea catalogatorilor că se va păstra munca depusă.

Atenția catalogatorilor / clasificatorilor se axează mereu pe redactarea oportună a înregistrărilor convertite.

BNRN a reușit să preia și să adopte instrumente de lucru testate și utilizate de alții într-un mod adecvat propriilor cerințe actuale. Acest fapt a determinat ca BNRN să adopte versiunea TinRead.

OPAC (Open Public Acces Catalog) oferă oricărui utilizator posibilitatea de a folosi sistemul integrat de bibliotecă TinRead. Modulul OPAC partajează aceeași bază de date ca orice alt modul al sistemului TinRead. Aceasta înseamnă că OPAC este integrat cu sistemul TinRead. Integrarea cu întreg sistemul se realizează online. Cititorii care accesează modulul OPAC au la dispoziție următoarele opțiuni:

- consultarea cataloagelor de date bibliografice, vizualizarea informațiilor din bibliotecă după titlul lucrării, autor, editură etc.;
- vizualizarea informațiilor conexe (multimedia) – coperti, cuprins scanat, fișiere audio-video etc.;
- vizualizare text integral (citire online) – bibliotecă digitală;
- informații cont utilizator – cărți împrumutate, date de restituire, taxe, amenzi;
- comunicare cu bibliotecarul printr-un sistem de mesagerie internă, plasare de cereri de rezervare asupra exemplarelor existente, solicitare de titluri noi sau de exemplare suplimentare pentru titlurile deja existente.

Chiar dacă partajează aceeași bază de date ca orice alt modul al sistemului, cititorii, care accesează modulul OPAC, nu au aceleași drepturi ca ceilalți utilizatori (catalogatorii care lucrează în bibliotecă, de exemplu). Modulul OPAC este *read only* pe cataloagele bibliotecii. Odată regăsite înregistrările dorite, cititorii nu pot efectua modificări bibliografice asupra acestora. Aceasta pentru a menține integritatea bazei de date și pentru protejarea acestora.

Modulul OPAC al sistemului TinRead este, de fapt, un *WebOPAC*. Acesta poate fi accesat de oriunde cu ajutorul internetului. Nu mai este necesară prezența fizică la bibliotecă a persoanei care dorește consultarea cataloagelor acesteia. Înregistrările bibliografice, informațiile de tip text integral sau multimedia, informațiile referitoare la contul de cititor pot fi accesate și vizualizate de acasă, de la o sală de internet, de la școală etc. Informația este accesată prin intermediul oricărui *browser de web*, ca, de exemplu, Internet Explorer, Mozilla Firefox sau Opera.

Interfața utilizată pentru TinRead OPAC se bazează pe standardele de proce-

sare și accesare uzuale ale informației, pe care orice utilizator de internet le cunoaște.

Modulul *Catalogare* din TinRead este remarcabil și se adaptează 100% oricărei biblioteci complexe. Aceasta numai prin introducerea datelor bibliografice standardizate, utilizând formatul MARC, care asigură integritatea stocării și regăsirii informației din catalogul public online. Fără înregistrări MARC, corecte și precise, cititorii nu vor putea găsi importante resurse necesare din bibliotecă. OPAC, într-o oarecare măsură, ascunde cititorului detaliile de MARC, dar fără MARC cititorul nu ar putea găsi resursele căutate. Formatul de catalogare MARC s-a dovedit a fi cea mai de încredere bază în construirea bazelor de date pentru programele OPAC și ILS.

Aplicațiile TinRead au capacitatea de a stoca multiple formate de MARC în cadrul aceleiași baze de date. Fiecare înregistrare este căutată și primită în formatul ei original. Această caracteristică unică a TinRead este posibilă datorită mecanismului de bază MARC folosit pentru stocarea și regăsirea datelor. Standardele internaționale certificate MARC folosite de TinRead sunt:

- formatul MARC pentru **autorități**;
- formatul MARC pentru date **bibliografice**;
- formatul MARC pentru **clasificare**;
- formatul MARC pentru **informații comunității**;
- formatul MARC pentru **evidență**;
- formatul UNIMARC.

Formatul UNIMARC a fost publicat într-o primă ediție în anul 1977. UNIMARC este un format de tip MARC, destinat schimburilor de informații bibliografice pe suport magnetic și este utilizat la scară internațională.

Scopul formatului UNIMARC este facilitarea schimbului internațional de date bibliografice și de autorități între agenții

bibliografice naționale, în format „citibil” pe calculator. UNIMARC poate fi folosit, de asemenea, și ca un model de dezvoltare pentru noile formate.

UNIMARC specifică etichete de câmpuri, indicatorii și codurile de subcâmpuri ce vor fi atribuite înregistrărilor bibliografice informatizate precum și specificarea formatului logic și fizic în care înregistrările și conținutul lor sunt conținute pe suport magnetic. El acoperă monografii, seriale, materiale cartografice, muzică, înregistrări sonore, grafică, proiecții și materiale video, câmpuri pentru fișiere de calculator.

Introducerea noilor tehnici de comunicare a informațiilor este destul de dificilă, ca orice proces de tranziție, dar absolut necesară în contextul progresului actual al societății.

S-a constatat că softurile de bibliotecă din țară nu sunt finisate. Softurile cu care se lucrează și s-a lucrat anterior au fost cele prin intermediul cărora bibliotecarii au învățat și au acumulat experiență în procesul de informatizare biblioteconomică. La ora actuală există probleme privind partea managerială, ceea ce ține de hardware și, desigur, de aspectul financiar. Sunt întâlni-

te dificultăți în procesul de lucru, dar, prin intermediul formării unei echipe, a specialiștilor în biblioteconomie împreună cu cei din domeniul informatic situația poate fi schimbată.

Referințe bibliografice

BANCIU, Doina. *Informatizarea bibliotecilor: Concepte și practici*. București : Ed. Universității din București, 2001.

CIORBĂ, Viorea. *Implementarea Sistemului Automatizat al Bibliotecii Republicane Științifice Agricole: realizări, probleme, soluții*. În: *Info Agrarius*. 2003, **2**, 13-15.

GHINCULOV, Silvia. *Managementul proiectului de automatizare a Bibliotecii ASEM: experiență și perspective*. În: *Sub zodia cărții: provocarea schimbărilor în domeniul infodocumentar*. Chișinău : ASEM, 2009, pp. 29-42.

PANICI, Alla. *Evoluția tehnologiilor informaționale contemporane. Integrarea bibliotecilor în spațiul e-Moldova*. În: *Buletin ABRM*. 2008, 1-2, 37-40.

RETIȘAN, Claudiu. *Software pentru biblioteci (I)*. În: *Biblioteca*. 1999, **12**, 371-372.

RETIȘAN, Claudiu. *Software pentru biblioteci (II)*. În: *Biblioteca*. 2000, **1**, 14-15.

TĂRZIMAN, Elena. *Aspecte ale prelucrării automatizate a documentelor și construirii cataloagelor informatizate de bibliotecă*. În: *Biblioteca*. 1997, **9**, 258-260.

CIRCUITI COMMERCIALI E NON COMMERCIALI DEL SAPERE (2)

Giuseppe VITIELLO,
Nato Defense College, Roma

Abstract

The article – the second of a three-article series devoted to scholarly communication chains – explores some of the integrations between the commercial and non-commercial sectors. It examines how, and why, Google Books “ventures” together with OCLC and the paradox of including open access resources in commercial publishing websites. “Freeco-nomics” turns upside down traditional eco-

nomics but also explains why digital goods, costly though they are, may be distributed at no cost for consumers. By giving away their services and products, Google and commercial publishers acquire a long-lasting competitive advantage over their competitors, as their markets are no longer based on resource scarcity. If this is good news for customers, it is not for libraries. They start losing the rationale for being acknowledged as the only non-